

Słowo od redakcji

W czerwcu 2014 roku wraz z profesorem Maciejem Jabłońskim z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu postanowiliśmy doprowadzić do spotkania polskich uczonych zajmujących się muzyką z różnych perspektyw badawczych: filozoficznej, muzykologicznej, antropologicznej i kulturoznawczej. Formalnym owocem tego paktu stało się trójporozumienie zawarte między Zakładem Estetyki i Filozofii Sztuki Uniwersytetu Gdańskiego, Zakładem Estetyki Uniwersytetu Warszawskiego i Laboratorium Myśli Muzycznej z Poznania. I tam właśnie, w Instytucie Kulturoznawstwa Uniwersytetu Adama Mickiewicza, w grudniu 2014 roku zorganizowaliśmy nasze pierwsze seminarium badawcze poświęcone muzyce i moralności. Przez dwa dni z niesłabnącą przenikliwością poznawczą debatowaliśmy na ten niewygodny dla muzyków, teoretyków i słuchaczy temat. Zaprosiliśmy do dyskusji także młodych uczonych działających w ramach założonego przez profesora Jabłońskiego Laboratorium Myśli Muzycznej (studentów i doktorantów) i nie ograniczaliśmy się do badania muzyki rozumianej jako odporny na uwikłania w dobro i zło twór immanentny. Interesowało nas także zanurzenie w żywym muzycznym doświadczeniu wpisanym nie tylko w kontekst jednostkowej biografii słuchacza, ale i w kontekst społeczny czy historyczny.

Takiego ujęcia domaga się Jeff R. Warren, autor opublikowanej niedawno książki *Music and Ethical Responsibility* (2014), który eksploruje doświadczenie słuchania, improwizacji i wykonywania muzyki w kontekście negocjowania jej znaczeń i narzucania ich współuczestnikom doświadczenia estetycznego. W tych rozważaniach ważną rolę odgrywa zagadnienie odpowiedzialności za współodczuwanie i współbycie w muzyce.

Podobną perspektywę wybrali Marcel Cobussen i Nanette Nielsen w książce *Music and Ethics* (2012). Na taką artykulację związku muzyki i moralności czytelnicy czekali długo, bowiem wcześniejsze publikacje nie wykraczały zasadniczo poza analizę metodologicznych ograniczeń, które łączenie muzyki ze sferą moralności czynią zadaniem trudnym, a może wręcz niemożliwym. W zbiorowych pracach z zakresu filozofii sztuki muzyka zazwyczaj stawała w cieniu innych sztuk (por. Hagberg 2010; Levinson 2001) albo była, w duchu Kantowskim, zwolniona z podejrzeń o związki ze sferą dobra i zła. Tak też dzieje się w przywołanym w naszym tomie eseju Petera Kivy'ego *Musical Morality*.

Tymczasem zarówno Warren, jak i para autorów Cobussen i Nielsen śmiało wykraczają poza ścieżki wydeptane przez filozofów analitycznych. Analizują nie tylko muzyczne dzieło sztuki jako depozyt znaczeń, ale wnikają w interakcję między słuchającym a żywymi dźwiękami, zgodnie z tym, jak muzykę pojmuje Kathleen Marie Higgins. Dla tej amerykańskiej badaczki „muzyka jest nade wszystko DOŚWIADCZENIEM”.

Teksty, które składają się na niniejszy tom *Miscellanea Anthropologica et Sociologica*, są wynikiem selekcji dokonanej przez recenzentów i redakcję, nie odzwierciedlają więc w pełni struktury poznańskiej debaty na temat muzyki i moralności. Dominuje tutaj perspektywa filozofii muzyki rozumianej tak, jak proponuje to Andrew Bowie. Filozofia muzyki nie jest dla nas, autorów, sposobem porządkowania pojęć i definiowania tego, czym jest muzyka. To raczej muzyka staje się punktem zapalnym i przyczynkiem do filozofowania na temat wymiarów ludzkiego doświadczenia. Mamy nadzieję, że dzięki temu zaprosimy Czytelników do interdyscyplinarnej i owocnej refleksji.

Anna Chęćka-Gotkowicz i Marcin Klaja

Literatura

- Cobussen M., Nielsen N., 2012, *Music and Ethics*, London: Ashgate.
Hagberg G.L. (ed.), 2010, *Art and Ethical Criticism*, New Jersey: Wiley-Blackwell.
Levinson J. (ed.), 2001, *Ethics and Aesthetics. Essays at the Intersection*, Cambridge: Cambridge University Press.